

Strindberg på resande fot nr 3: **Eros!** Nu är jag förlorad

Strindbergs Berlin utgörs i stora stycken av krogen *Zum schwarzen Ferkel* (den svarta grisen – Strindbergs namn på stället) inspirerat av en vattenlägel som mer påminde om ett svin. Det blev snabbt en samlingsplats för ett nordiskt koteri med bland andra Edvard Munch och Dagny Juel som kända deltagare. Kulturbohemernas närvaro var bra för affärerna och i annonser skröt innehavaren över vilken respekterad skara nordiska kreatörer som man kunde möta på Ferkeln. Strindberg skänkte en tavla till inrättningen, oklart om av tacksamhet eller som betalning, vilken hängde kvar till 1930-talet och sedan försvann. Stället var beläget på en central plats, i hörnet av Wilhelmsstrasse och Unter den Linden. Första parkett alltså!

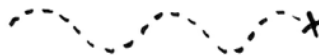
Strindberg anlände till Berlin hösten 1892, nyligen skild och utskuffad från Sverige, åtminstone i hans egen tankevärld. Han ville se om kontinentens stora scener och bokförlag insåg hans storhet. Han började vid denna tid bli ett riktigt stort namn, liksom Henrik Ibsen, som låg lite före karriärmässigt.

Strindberg bebodde en rad adresser i staden, av vilka alla utom en är borta. Det är hans första bostad som finns kvar. Den delades med Ola Hansson med hustru, och låg ute i Friedrichshagen, några kilometer utanför stadens centrum, där ett flertal utländska konstnärer samlades. I övrigt beboddes ett antal pensionat i mer centrala delar, men det är märkligt lite av den pulserande storstaden som Strindberg skildrar. Han var upptagen av annat! Det blev nog en del tillfälliga förbindelser, att döma av notiser i hans korrespondens. Men, så mötte han plötsligt den blott tjugoåriga Frida Uhl, som inom kort skulle bli hans andra hustru. Själv var han 44 år gammal. Men det fanns alltså fler lockelser, exempelvis ovan nämnda Dagny Juel från Norge, sedermera upphöjd till tidig feminist, men i samtiden betraktad som ett lösaktigt fruntimmer. Strindberg och Juel hade ihop det under några veckor, varvid Strindberg ska ha fått uppleva en sexuell påhittighet som chockerade honom djupt.

Boken där Strindberg skildrar sitt möte med Berlin och perioden – som blev ganska kort – med den handlingskraftiga Frida Uhl är romanen *Klostret*. Bara en mindre del utspelar sig i Berlin och ganska få miljöskildringar ges. Första mötet på tu man hand med fröken Uhl är dock mycket engagerande:

De gingo ut åt Västern, en öde boulevard som ledde åt Zoologiska trädgården till, och trädde in på en ölstuga som hon syntes känna väl till. I sin päls och med en teaterduk om huvudet såg hon i mörkret ut som en gumma, och när hon gick något lutad, tyckte han att hon hade något häxartat över sig. Men när de inträtt i den ljusa lokalen och hon lagt av pälsen och duken, stod hon där i ett slag som den unga skönheten. En mossgrön enkel klädesklänning, tätt åtsittande, visade en adertonårigs figur, och håret som hon strukit slätt kom henne att likna en vuxen skolflicka. Han kunde icke dölja sin rörelse inför detta trolleri, utan överfor hela hennes gestalt med ögonen som om han med en strålkastare vill upptäcka en dold fiende.

-Eros! Nu är jag förlorad! Tänkta han; och från den stunden var han det! Hon såg mycket väl effekten, och hon fosforescerade, satt som omvärd av ljus, segerviss, med en triumferande min, ty hon såg att kvinnohataren var besegrad.

Förbindelsen med den unga tyskan varade inte länge. Äktenskap ingicks på ön Helgoland sommaren 1893. Därefter färdades paret till London, men Strindberg stod inte ut särskilt länge. Han vände tillbaka till vännerna i Tyskland, först till semesterön Rügen och därefter till Berlin. Äktenskapet annullerades 1897, men då hade makarna inte träffats på flera år. Det hann dock bli en liten dotter av deras korta och heta förbindelse – Kerstin Strindberg, född i maj 1894. Frida Uhl drog så småningom vidare, så att säga, till nya intressanta konstnärer. Hennes förbindelse med författaren Frank Wedekind resulterade i ytterligare ett barn, Friedrich Max.

Vad gäller August Strindberg själv, fanns för tillfället inte plats för några bestående kvinnoförbindelser. Han var nu med full fart på väg in i sin grandiosa själskris – Inferno.

